

eduresourceza.com

Plak asseblief die
strepieskode-etiket hier

TOTALE
PUNTE

--

INTERNASIONALE SEKONDÊRE SERTIFIKAAT-EKSAMEN
NOVEMBER 2022

VERBRUIKERSTUDIES

EKSAMENNOMMER

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Tyd: 3 uur

200 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

- Hierdie vraestel bestaan uit 32 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
- Hierdie vraestel bestaan uit vier afdelings:
AFDELING A: Voedsel en Voeding en Verbruikerverwante Kwessies
AFDELING B: Kleding en Verbruikerverwante Kwessies
AFDELING C: Behuising en Meublement en Verbruikerverwante Kwessies
AFDELING D: Uitgebreide Skryfrespon
- Lees die vrae noukeurig deur.
- Beantwoord AL die vrae op die vraestel en dien dit aan die einde van die eksamensessie in. Onthou om jou eksamennommer in te vul in die spasie wat op die vraestel voorsien word.
- Die punte wat aan elke vraag toegeken word, dui die detail aan wat verlang word.
- Sakrekenaars mag gebruik word.
- Dit is in jou eie belang om leesbaar te skryf en jou werk netjies aan te bied.
- TWEE skoon bladsye (bladsy 31–32) word aan die einde van die vraestel ingesluit. Indien jy te min spasie vir 'n antwoord het, gebruik hierdie bladsye. Dui die nommer van jou antwoord duidelik aan indien jy hierdie ekstra spasie gebruik.

Puntetoekenning

V 1	V 2	V 3	V 4	V 5	V 6	V 7	V 8	V 9	V 10	V 11	V 12	V 13	V 14	V 15	V 16	V 17	V 18	Totaal
5	7	23	16	9	10	4	5	9	7	14	11	5	5	18	20	12	20	/200

AFDELING A VOEDSEL EN VOEDING EN VERBRUIKERVERWANTE KWESSIES***Bestee ongeveer 60 minute aan hierdie afdeling.*****VRAAG 1 MEERKEUSIGE VRAE**

Kies die mees korrekte antwoord vir elkeen van die volgende vrae. Skryf slegs die letter van jou keuse in die tabel hieronder.

Vraag	1.1	1.2	1.3	1.4
Antwoord				

- 1.1 Watter kos moet nie deur 'n gluten-weerstandige persoon geëet word nie?
- A Hawermoutpap
 - B Mieliemeel
 - C Gegeurde rys
 - D Wit broodrolletjie
- (1)
- 1.2 Chemiese preserveermiddels word met die volgende allergiese reaksies geassosieer:
- A Diarree, hardlywigheid en opgeblaasheid.
 - B Borsinfeksie, depressie en diarree.
 - C Galbulte, asma en slapeloosheid.
 - D Geswelde keel, jeukerige uitslag en kanker.
- (1)
- 1.3 Die simptome van die voedseloordraagbare siekte wat deur die bakterie *Escherichia coli* (E. coli) veroorsaak word, sluit in:
- A Verhoogde hartspoed
 - B Abdominale krampe
 - C Bloed in stoelgang
 - D Spierpyn
 - E Slaapeloosheid
- (2)
- 1.4 Emulsifiseermiddels word by voedsel gevoeg om ...
- A 'n gladde en eenvormige tekstuur te verseker.
 - B addisionele voedingstowwe in te sluit.
 - C te verhoed dat bederfbare voedsel afgaan.
 - D die geur en stabiliteit te verbeter.
- (1)

[5]

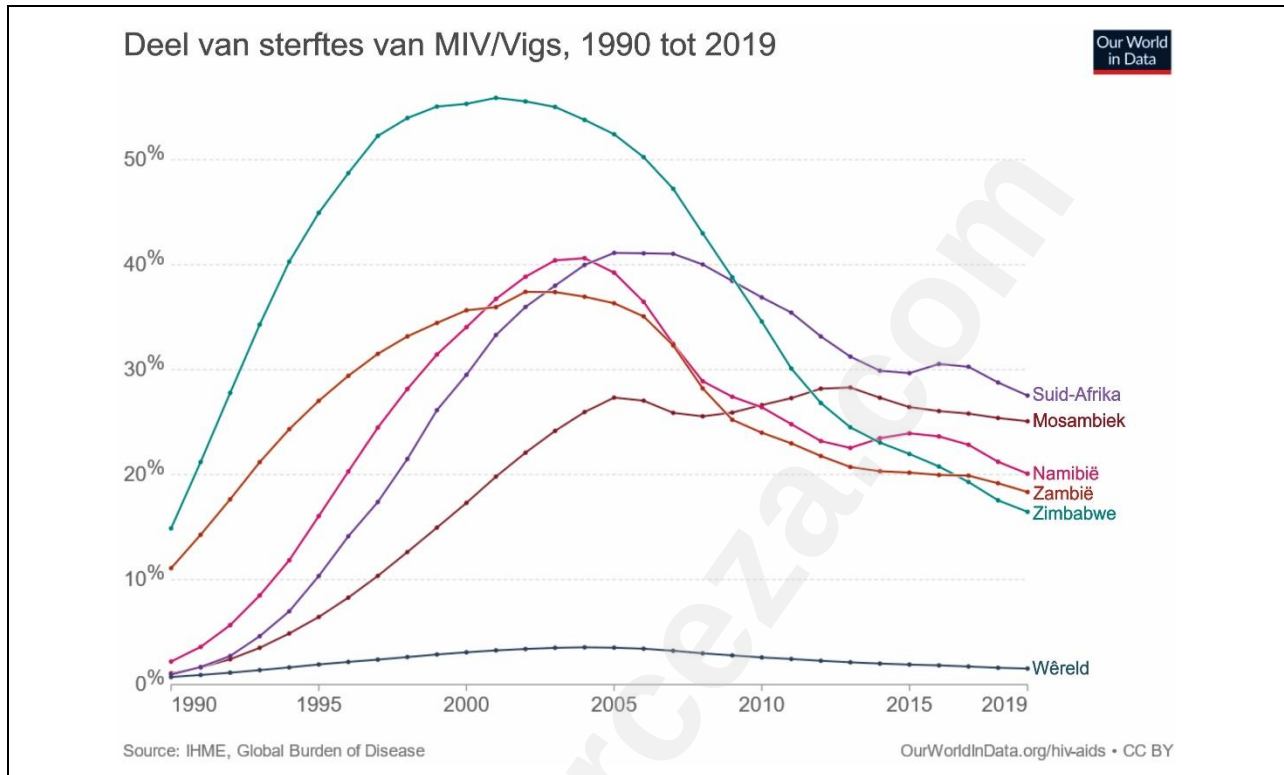
VRAAG 2

Voltooi die stellings deur die ontbrekende terminologie in te vul.

- 2.1 _____ lei tot 'n skielike toename in bloedglukosevlakke en sluit witbrood, waatlemoen en gasdrankies in. (1)
- 2.2 _____ word veroorsaak wanneer die energie-inname meer is as die energieverbruik en die surplus energie as vet gestoor word, wat lei tot 'n LMI van meer as 30. (1)
- 2.3 _____ is wanneer lae-digtheid lipoproteïen cholesterol in die bloedvate opbou en verhard, wat tot die vernouing van die are lei. (1)
- 2.4 Na menopouse sal vroue waarskynlik meer kalsium verloor as gevolg van 'n estrogeentekort, wat lei tot _____. (1)
- 2.5 'n Individue ervaar swelling van die lippe en 'n jeukerige keel nadat sy roomys geëet het: dit word veroorsaak deur 'n _____ wat die roomys bevat. (1)
- 2.6 _____ is 'n eetversteuring wat veroorsaak word deur 'n obsessie met liggaamsgewig en sluit in eetvergryping en vomering. (1)
- 2.7 _____ is 'n soort proteïen wat suurstof in die bloed vervoer. (1)
- [7]**

VRAAG 3

Bestudeer die grafiek hieronder en gebruik dit om die vrae wat volg, te beantwoord.

[Bron: <<https://ourworldindata.org/hiv-aids>>]

3.1 Beskryf die algehele tendens soos aangedui vir Zimbabwe.

(3)

3.2 Identifiseer DRIE bestuurstrategieë wat hierdie tendens vir Zimbabwe tot gevolg gehad het.

(3)

3.3

Mense met MIV is 18 keer meer geneig om aan opportunistiese infeksies te sterf.

[Bron: <<https://www.unaids.org/>>]

3.3.1 Verduidelik die redes vir hierdie statistiek.

(4)

3.3.2 Verduidelik waarom mense met MIV/VIGS dikwels wangevoed is.

(4)

3.4

Grondboontjebotter en lemoene is aan 'n MIV/VIGS-ondersteuningsentrum in Nairobi, Kenia, geskenk.

Verduidelik, in detail, die voedingsvoordele van hierdie twee kossoorte vir mense wat aan MIV/VIGS lei.

Belangrike voedingstowwe in die voedselitems	TWEE voordele van hierdie voedingstof vir mense wat aan MIV/VIGS lei.
(1)	
	(2)
(1)	
	(2)
(1)	
	(2)

[23]

VRAAG 4

Lees die scenario hieronder en gebruik dit om die vrae wat volg, te beantwoord.

Daniel het 'n nuwe werk begin as 'n finansiële direkteur van Heleph Coffee in Ethiopië. Hy is besonder besig en slaan dikwels maaltye oor as gevolg van vergaderings. Hy is nie so aktief soos voor die COVID-19-pandemie nie, daarom het hy aansienlik gewig om sy maag opgetel en het nou 'n LMI van 32. Daniel het ook onlangs begin rook om sy stresvlakke te bestuur. Terwyl hy met 'n kliënt vergader het, het Daniel 'n koppie koffie met drie lepels suiker gedrink. Kort daarna het hy duiselig en verward geraak, sy bewussyn verloor en is na die hospitaal gehaas. By die hospitaal was sy bloedglukose-lesing 11.

4.1 Identifiseer die toestand waaraan Daniël moontlik kan ly.

(1)

4.2 Gee Daniel raad oor hoe om hierdie leefstyltoestand te beheer deur die volgende tabel te voltooi.

Identifiseer DRIE slegte gewoontes in Daniël se huidige leefstyl.	Adviseer Daniel om hom te help om die negatiewe uitwerking van hierdie gewoonte op sy gediagnoseerde toestand te oorkom.	Gee TWEE redes vir hierdie spesifieke raad.
(1)	(2)	(2)
(1)	(2)	(2)
(1)	(2)	(2)

[16]

VRAAG 5

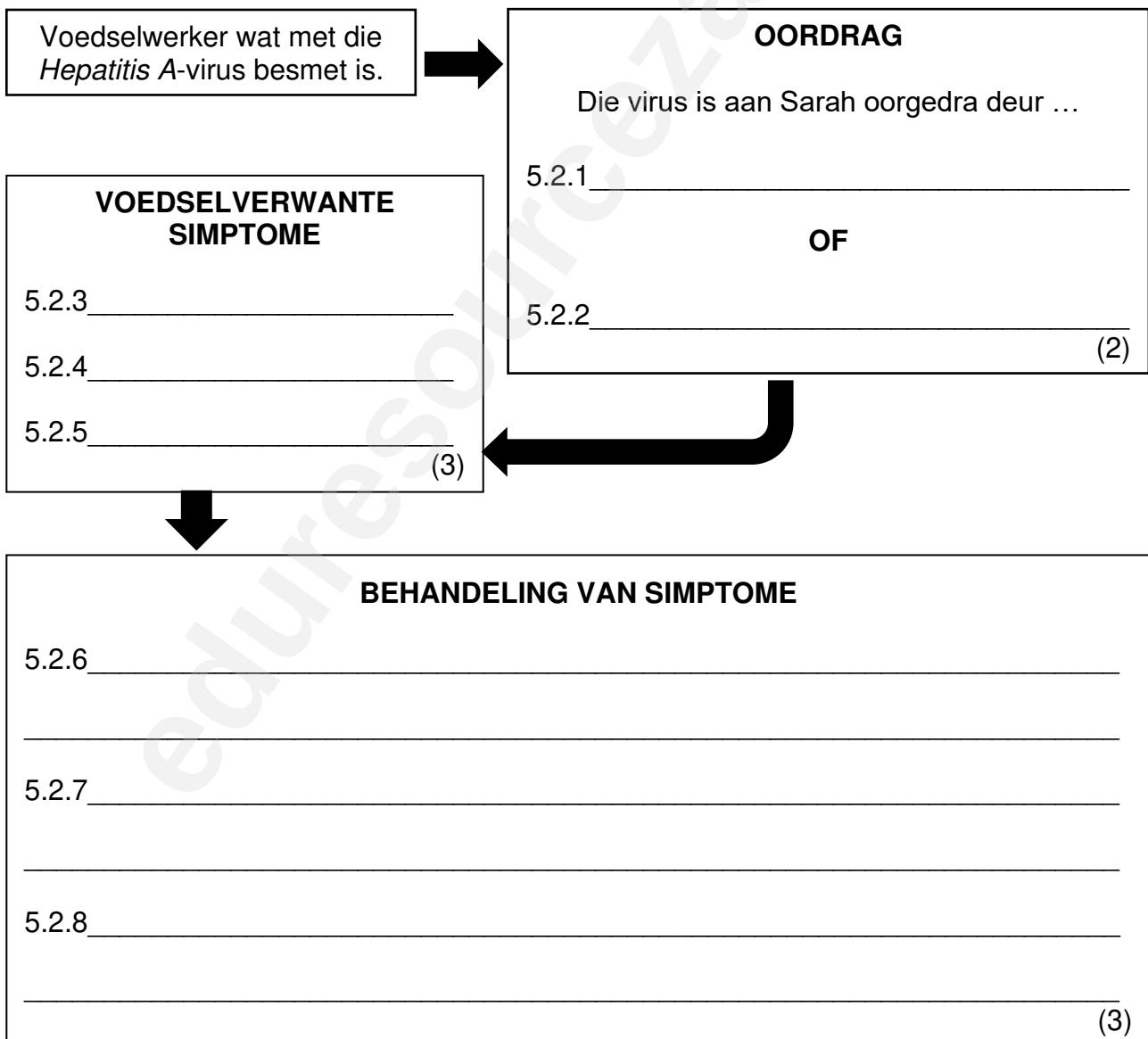
Lees die scenario hieronder en gebruik dit dan om die vrae wat volg, te beantwoord.

Sarah het 'n straatkosstalletjie besoek en sosaties geëet. Ongeveer 'n maand later het sy simptome begin ervaar wat soos voedselvergiftigingsimptome gelyk het. Haar dokter het haar met *Hepatitis A* gediagnoseer. Toe sy die straatkosstalletjie kontak, het hulle haar meegedeel dat hul sjef ook positief vir *Hepatitis A* getoets het.

- 5.1 Wat is die term vir die tydperk tussen blootstelling aan 'n virus en die verskyning van simptome?

(1)

- 5.2 Voltooi die vloeddiagram wat die *Hepatitis A*-infeksiesiklus van Sarah illustreer.

[9]

VRAAG 6

6.1 Definieer *voedselbestraling*.

(4)

6.2 Verduidelik waarom ingevoerde heuning bestraal word.

(2)

6.3 Beskryf TWEE ander doelwitte van voedselbestraling.

(4)
[10]

70 punte

AFDELING B KLEDING EN VERBRUIKERVERWANTE KWESSIES*Bestee ongeveer 40 minute aan hierdie afdeling.***VRAAG 7 PAS DIE KOLOMME**

Pas elke faktor wat modeneigings beïnvloed in Kolom B met die mees gepaste verduideliking in Kolom A.

Skryf slegs die letter van jou keuse in die tabel hieronder neer.

Vraag	7.1	7.2	7.3	7.4
Antwoord				

KOLOM A VERDUIDELIKING		KOLOM B FAKTORE WAT MODENEIGINGS BEÏNVLOED	
7.1	Klere-keuses van sosiale media-beïnvloeders soos Beyoncé.	A	Politieke faktore
7.2	Ontwikkeling van waterdigte tekstiele soos Gore-Tex wat vir bergklim-uitrustings gebruik word.	B	Emosionele faktore
7.3	Wette in lande soos Somalië wat die dra van hoofbedekkings reguleer.	C	Sosiale faktore
7.4	Tydens 'n wêreldwye pandemie maak verbruikers klerekeuses op grond van die geld wat hulle beskikbaar het en fokus nie op handelsname nie.	D	Handelsmerk faktore
		E	Ekonomiese faktore
		F	Tegnologiese faktore

[4]

VRAAG 8

Gee een woord/term vir elk van die beskrywings hieronder. Skryf slegs die woord/term in die spasie wat voorsien word.

- 8.1 Klere word by die Nairobi-modeweek vertoon. Dit is dikwels uitspattige style wat net op loopplanke gedra word.

(1)

- 8.2 Goedkoop klere wat in ontwikkelende lande vervaardig word, dikwels onder swak werksomstandighede.

(1)

- 8.3 Die fase/stadium in die modesiklus waar style nie meer deur modeleiers gedra word nie en op uitverkopings of in winskopiemandjies beland.

(1)

- 8.4 'n Mode wat deur 'n klein groepie mense aanvaar word. Dit is dikwels 'n waaghalsige styl wat sal verseker dat die draer aandag trek.

(1)

- 8.5 Klere word gedra deur werknemers van groot maatskappye. Dit word dikwels voorgeskryf, en die maatskappy se logo is sigbaar.

(1)

[5]

VRAAG 9

Bestudeer die bron en gebruik dit om die vraag wat volg, te beantwoord.

VAN PLASTIEKAFVAL TOT PRODUK
DIE REIS VAN 'N ADIDAS X PARLEY PRODUK

1 PLASTIEKAFVAL IN KUSGEBIEDE WORD DEUR PARLEY ORGANISASIES VERSAMEL

2 DIE PLASTIEK WORD GEVLOK & VERWERK TOT PARLEY SEEPLASTIEK

3 DIT WORD VERWERK TOT GARING VIR ADIDAS X PARLEY PRODUKTE

[Bron: <<https://www.amazon.com/adidas-Ultraboost-Parley-Shoe-Womens/dp/B075R8TFNJ>>]

9.1 Verduidelik hoekom die Adidas X Parley-skoene as 'n volhoubare klereprodukt geklassifiseer kan word.

(5)

9.2 Noem VIER maniere hoe verbruikers meer volhoubare klerekeuses kan maak.

(4)
[9]

VRAAG 10

Bestudeer die prent hieronder en gebruik dit om die vrae wat volg, te beantwoord.

Tebogo is 'n organiese katoenboer. Sy het vroeër haar katoen aan 'n groot korporasie verkoop, maar het nie 'n billike prys vir haar organiese katoen gekry nie.

Sy het 'n vennootskap met Fairtrade aangegaan en het die afgelope jare baie voordele as gevolg van hierdie vennootskap ervaar.

[Bron: <https://www.wwf.org.za/our_news/our_blog/cotton_farming_for_the_future/>]

10.1 Verduidelik die voordele van die kweek van organiese katoen vir Tebogo.

(4)

10.2 Noem DRIE ander volhoubare vesels.

(3)
[7]

VRAAG 11

11.1 Beskryf die stappe wat 'n jong professionele persoon moet volg om 'n basiese klerekas vir werk te beplan.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. A faint, diagonal watermark reading "valuesourceza.com" is visible across the center of the page.

(8)

- 11.2 Skets en benoem 'n eenvoudige grafiek wat die modesiklus van die klassieke swart baadjie hieronder voorstel.

[Bron: <<https://www.npeal.com/products/007-slimline-blazer-black>>]

VRAAG 12

- 12.1 Wat sal 'n verbruiker motiveer om 'n 'nagemaakte' weergawe van handelsmerk-tekkies te koop?

(4)

- 12.2 Baie handelsmerk-tekkies wat by informele markte verkoop word, is 'grys invoer-goedere'. Verduidelik wat grysgoedere is.

(3)

- 12.3 Verduidelik die negatiewe impak wat die verkoop van 'nagemaakte' tekkies op die plaaslike klerebedryf sal hê.

(4)
[11]

50 punte

**AFDELING C BEHUISSING EN MEUBLEMENT EN VERBRUIKERVERWANTE
KWESSIES**

Bestee ongeveer 40 minute aan hierdie afdeling.

VRAAG 13

Kies die korrekte term tussen hakies wat die stelling WAAR sal maak.

Onderstreep die korrekte woord/term.

- 13.1 Die (eiendomsagent/oordragprokureur) is verantwoordelik vir die opstel van die koopakte tussen die koper en die verkoper van 'n huis. (1)
- 13.2 (Huseienaars/Huurders) het groter beweeglikheid, aangesien hulle na 'n kennisgewingtydperk na 'n ander eiendom kan verhuis. (1)
- 13.3 'n Wettige kontrak tussen die koper en die verkoper van die eiendom word 'n (aanbod om te koop/huurooreenkoms) genoem. (1)
- 13.4 Die versekering wat behuisingskade dek wat deur oorstromings, brande en ander natuurrampe veroorsaak word, word (verbandbeskermingsversekering/omvattende huseienaarsversekering) genoem. (1)
- 13.5 Die fooi wat aan die bank betaalbaar is vir die assessering van die eiendom word die (bankaanvangsfooie/eiendomswaardasiefooie) genoem. (1)

[5]

VRAAG 14

Pas elke beskrywing in Kolom B by die geskikste behuisingsterm in Kolom A.

Skryf slegs die letter van jou keuse in die tabel hieronder neer.

Vraag	14.1	14.2	14.3	14.4	14.5
Antwoord					

KOLOM A BEHUISINGSTERM		KOLOM B BESKRYWING	
14.1	Heffing	A	Krag kom hoofsaaklik van spiere wat gebruik word om verskillende aktiwiteite uit te voer.
14.2	Universele ontwerp	B	'n Maandelikse fooi word deur huiseienaars aan die beheerliggaam betaal en dit word jaarliks vasgestel.
14.3	Okkupasiehuur	C	'n Toelaag wat aan lae-inkomste huishoudings gegee word om 'n huis te bou of te koop.
14.4	Menslike energie	D	'n Dokument wat die besonderhede van die eienaar en die eiendom bevat.
14.5	Huissubsidie	E	Neem alle gebruikers in ag. Toestelle is gebruikersvriendelik en inklusief.
		F	'n Bedrag geld wat by 'n finansiële instelling geleen word.
		G	Betaal aan die verkoper wanneer die koper in die eiendom intrek voor die eiendomsoordrag afgehandel is.
		H	Toestelle word vir spesifieke groepe verbruikers soos kinders of bejaardes geskep.
		I	Elektrisiteit, gas en sonkrag word vir toestelle in die huis gebruik.

[5]

15.2 Die volgende gesin stel belang in albei eiendomme:

- 2 volwassenes wat van die huis af werk
- 2 kinders, ouderdomme 6 en 9
- 1 bejaarde familielid
- 2 honde

Watter van die eiendomme sal die geskikste wees vir die gesin hierbo? Motiveer jou antwoord.

(5)

15.3 Noem VYF gebruike van die heffing, waarna daar in eiendom A verwys word.

(5)

[18]

VRAAG 16

Gebruik die twee advertensies hieronder om die vrae wat volg, te beantwoord.

Ben is 'n enkelopende persoon wat alleen in 'n woonstel in die stad woon. Hy het spasio onder die kombuistoonbanke vir sy groot toestelle. Hy is baie eko-bewus en leef graag so volhoubaar moontlik.

Bolaai-wasmasjien	Voorlaai-wasmasjien
15 kg kapasiteit Eko-stelling – slegs koue was Vinnige was Kinderslot Raakskerm Klokke lui aan einde van siklus	8 kg kapasiteit Eko-stelling – 20-minute siklus & koue was Half-lading siklus Raakskerm & digitale wyserplaat
Kontakprys \$250 Totale huurkoopprys \$380 (20% rente p.j.) 	Kontantprys \$250

[Bron: Aangepas van <<https://www.appliancesonline.com.au>>]

- 16.1 Stel 'n kontrolelys met goeie redes saam, wat Ben sal help om die beste wasmasjien vir sy leefstyl te kies.

(4)

16.2 Ben oorweeg dit om eerder die wasmasjien met 'n afbetalingsverkoop ooreenkomst as kontant te koop.

Bespreek die verskille tussen 'n afbetalingsverkoop-ooreenkoms en kontantaankope.

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. A diagonal watermark, which reads "Sourceza.com", is visible across the center of the page. The watermark is light gray and semi-transparent. There are no other markings or text on the page.

(8)

16.3 Noem VIER verbruikersverantwoordelikhede voor, en VIER verantwoordelikhede na die aankoop van die gekose wasmasjien.

VERANTWOORDELIKHEDE VOORDAT AANKOOP GEDOEN WORD	VERANTWOORDELIKHEDE NADAT AANKOOP GEDOEN IS

(8)
[20]

VRAAG 17

17.1 Waarom moet verbruikers die energiegadering van 'n groot toestel in ag neem voordat hulle dit koop?

17.2 Formuleer VYF praktiese maniere om water by die huis te spaar.

(5)

17.3 Verduidelik TWEE redes waarom 'n verbruiker dalk gas as 'n energiebron vir kook kan verkies.

60 punte

AFDELING D UITGEBREIDE SKRYFRESPONS

Bestee ongeveer 40 minute aan hierdie afdeling.

VRAAG 18

Lees die uittreksel hieronder en gebruik dit om die vraag wat volg, te beantwoord.

'n Wêreld sonder honger: Organiese of GM-gewasse?

Daar word beraam dat die wêreldbevolking teen 2050 tot 9,2 miljard sal toeneem en om die groeiende bevolking van kos te voorsien, sal dus 'n aansienlike toename in landbouproduksie verg.

Verskeie landbou- en ekologiese wetenskaplikes glo egter dat 'n grootskaalse verskuiwing na organiese boerdery nie net die wêreld se voedselvoorraad sal verhoog nie, maar dalk die enigste manier sal wees om honger volhoubaar te bekamp.

Nietemin het organiese boerdery onlangs weer in die soeklig gekom, nie net van kritici wat vrees dat 'n grootskaalse verskuiwing in hierdie rigting miljarde sal laat honger ly nie, maar ook van boere en ontwikkelingsagentskappe wat wil weet of so 'n verskuiwing voedselsekerheid kan verbeter.

Intussen groei die gebruik van geneties-gemodifiseerde gewasse wêreldwyd, wat lei tot moontlike geleenthede om voedselonsekerheid en honger te bekamp. Die ontwikkeling van geneties-gemodifiseerde gewasse veroorsaak egter groot belangstelling en wêreldwye openbare kontroversie.

In ontwikkelende lande, waar baie kleinskaalse boere lae landbouproduktiwiteit en beperkte toegang tot landboutegnologie en inligting het, kan 'n benadering met sowel geneties-gemodifiseerde gewasse as organiese boerdery 'n meer realistiese benadering wees om voedselsekerheid en -veiligheid te verseker.

[Bron aangepas van: <<https://www.mdpi.com/2071-1050/9/4/580/htm>>]

Skryf 'n artikel vir verbruikers wat die impak van organiese boerdery en geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid in ontwikkelende lande bespreek.

Bestudeer die rubriek (bladsy 27) as riglyn vir jou antwoord.

20 punte

Totaal: 200 punte

Kriteria	Prestasie-aanwysers				
		3 punte	2 punte	1 punt	0 punte
Die drie beginsels van voedselsekerheid is in die artikel geïntegreer.		Al drie beginsels is foutloos in die artikel geïntegreer. Geen feitefoute nie.	Slegs 2 beginsels is goed in die artikel geïntegreer. Geen feitefoute nie.	1 beginsel word in die artikel geïntegreer. Baie feitefoute.	Geen beginsels van voedselsekerheid word in die artikel geïntegreer nie.
Impak van organiese boerdery op voedselsekerheid.	6 punte Die antwoord sluit 3 gevolge van organiese boerdery op voedselsekerheid in. Geen feitefoute nie.	5–4 punte Die antwoord sluit 1–2 gevolge van organiese boerdery op voedselsekerheid in. Geen feitefoute nie.	3–2 punte Slegs 1 gevolg van organiese boerdery word verduidelik. Sommige feite is onduidelik, onvanpas of sonder detail. Enkele feitefoute	1 punt Daar is gepoog om die impak van organiese boerdery op voedselsekerheid te bespreek. Die antwoord is vaag en meestal onvanpas.	0 punte Daar was geen poging om die impak van organiese boerdery op voedselsekerheid te bespreek nie.
Impak van geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid.	Die antwoord sluit minstens 3 gevolge van geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid in. Geen feitefoute nie.	Die antwoord sluit 1–2 gevolge van geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid in. Geen feitefoute nie.	Slegs 1 gevolg van geneties-gemodifiseerde gewasse word verduidelik. Sommige feite is onduidelik, onvanpas of sonder detail. Enkele feitefoute.	Daar is gepoog om die impak van geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid te bespreek. Die antwoord is vaag en meestal onvanpas.	Daar was geen poging om die impak van geneties-gemodifiseerde gewasse op voedselsekerheid te bespreek nie.
Kwaliteit van die artikel.		3 punte Die artikel is duidelik en bondig geskryf. Vloei is logies. Fokus word konsekwent behou. Die gebruik van terminologie is akkuraat.	2 punte Die artikel is meestal duidelik, die vloei is logies, die fokus word behou en die gebruik van terminologie is akkuraat. Daar is geringe weglatings.	1 punt Die antwoord bevat foute wat verband hou met duidelikheid, redenasie, fokus en terminologie, wat die kwaliteit van die artikel beïnvloed.	0 punte Die artikel is betekenisloos.
Aanbieding			2 punte Die antwoord is georganiseer met 'n gepaste titel, goed saamgestelde paragrafe, 'n innemende inleiding en 'n duidelike gevolgtrekking. Taal en toon is gepas.	1 punt Die antwoord is georganiseer, maar in verskeie opsigte gebrekkig.	0 punte Die antwoord is gebrekkig in alle of byna alle aspekte van die aanbieding.

[illegible]

[illegible]

[illegible]